

Bedrijfswateradvies levert boer handvat om klimaatgevolgen in te dammen

'Deze maatregelen leveren veel op'

JOOST DE LA COURT

Joan Beernink in het Gelderse Beltrum liet een bedrijfswateradvies opstellen om zijn bedrijf klimaatbestendiger te maken. 'De maatregelen die daaruit volgden leverden ons veel op.'

REPORTAGE

De datum 26 augustus 2010 staat melkveehouder Joan Beernink in het geheugen gegrift. Die dag viel er maar liefst 150 millimeter neerslag in een etmaal en stond al zijn land veertien dagen blank. De mais stond zelfs in 20 centimeter water.

Maatschap Beernink ligt met zijn 45 hectare in het beekdal van de Slinge en vormt daar een vergaarbak voor neerslag die in de wijde omtrek valt. 'Wij zijn hier het afvoerkanaal voor de streek. Vanuit de richting van Ruurlo stroomt het allemaal

deze kant op. Dat maakt het hier tot een vrij nat gebied, ook doordat we boeren op bekeerdgrond, een mengsel van leem en zand. Gelukkig kan het meeste water hier op mijn land redelijk goed inzigen.'

Dat de sloot die al dat water moest verwerken juist in die tijd flink dicht zat met riet, maakte de situatie er niet beter op. De Achterhoeker trok hierover dan ook aan de bel bij waterschap Rijn en IJssel. 'Uit kostenoverweging wordt het slootkandonderhoud kennelijk steeds later uitgevoerd', is zijn conclusie.

De toenmalige precaire situatie zette in ieder geval zowel de boer als het waterschap aan het denken. 'Wat kan wel en wat kan niet in dit gebied? Dat wilden we allebei wel eens weten.' Daarom deed Beernink vanaf 2011 mee aan het project Landbouw op Peil, dat boeren laat inzoomen op de bedrijfs-specifieke waterhuishouding. Een hydrologisch en bodemkundig onderzoek leidde tot een advies hoe de bedrijfsvoering kan worden aangepast.

Bij maatschap Beernink kwam naar voren dat ondiepe drainage van de natste percelen en de bouw van een boerenstuw het waterbeheer aanmerkelijk zouden verbeteren. 'De afwateringssloot is nu goed bestuurbaar. Het peilbeheer ervan doen we in nauw overleg met het waterschap. Die monitoren hier ook de grondwaterstand. Zodra het ons te nat of te droog

Opstellen bedrijfswateradvies

In het project Landbouw op Peil is onderzocht welke maatregelen het beste werken om de schadelijke effecten van toenemende verdroging of vernatting tegen te gaan. Met steun van de Waterschapsbank kunnen nog dertig boeren in de werkgebieden van waterschappen Rijn en IJssel, Vechtstromen en Drents Overijsselse Delta een bedrijfswateradvies laten opstellen. Uitgangspunt is handhaving of verbetering van de actuele bedrijfsvoering. De eigen bijdrage is 360 euro inclusief btw. Aanmelden kan via de website.

► www.landbouwoopeil.nl

wordt, trekken wij aan de bel en past het waterschap het slootpeil aan.'

Door het waterpeil in de sloot te optimaliseren, in combinatie met een drainage op 60 centimeter en 7 meter tussenafstand in plaats van op 1 meter diep en 10 meter tussenafstand, weet Beernink voor de zomer zoveel mogelijk water vast te houden. 'Het is hier toch al geen grond van vandaag regen, morgen erop. Je moet hier altijd met je verstand werken.'

Door water in de drains te houden kan hij nu zo'n twee weken later beginnen met beregenen. 'En met veel regenval is het land ook eerder berijdbaar.' In 2014 haalde het bedrijf een grasopbrengst van gemiddeld 16 ton droge stof per hectare.

COMPLEET ADVIES

Beleidsmedewerker Laurens Gerner van waterschap Rijn en IJssel vult het relaas van Beernink aan. 'Een bedrijfswateradvies haalt de knelpunten op een bedrijf naar boven. Het is een beknopt maar compleet advies dat bodemgesteldheid, afwatering en hoogteligging in kaart brengt, met een analyse van de knelpunten op basis van veldonderzoek. Er staan aanbevelingen in, bijvoorbeeld over het toevoegen van compost, het aanleggen van regelbare drainage, de gewaskeuze per perceel of het effect van een diepere grondbewerking. En of die maatregelen vergunningplichtig zijn. Echt maatwerk dus.'

Volgens Gerner is het bedrijfswateradvies vooral bedoeld om de bewustwording onder boeren te vergroten over de mogelijkheden voor verbetering. 'Het biedt boeren extra inzicht, zodat ze hun keuzes beter kunnen afwegen. Mijn ervaring is dat het voor hen een goede gelegenheid is weer eens onder hun graszode te kijken. Dat is vaak in jaren niet gebeurd.'

Beernink vindt het onderzoek veel toegevoegde waarde opleveren. 'Zelf ben ik mij er nog meer bewust van geworden hoe belangrijk het is je graszode zo goed mogelijk te houden. Je bent zo niet alleen bezig met de waterstand, maar ook met de bodem. En bij een efficiënte koe hoort een efficiënte bodem.'

Melkveehouder Joan Beernink regelt met een boerenstuw het waterpeil op zijn bedrijf.

Foto: Joost de la Court

In Oost-Nederland zijn enkele tientallen projecten in voorbereiding in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Ze moeten zowel agrariërs als waterschappen verder helpen bij het meer klimaatbestendig maken van het watersysteem. Hierbij de stand van zaken bij vijf projecten.

JOOST DE LA COURT

1 Wat houdt het project Landbouw Op Peil Olde Maten in?

In het gebied Olde Maten in gemeente Staphorst wordt nu geïnventariseerd welke boeren kunnen inspelen op een peilbesluit door het waterschap Drents Overijsselse Delta. Handhaving van het huidige peil wordt dan gecompenseerd met onderwaterdrainage. Op

Projecten in Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

verschillende bedrijven is al een eerste onderzoek uitgevoerd.

2 Wat wil het Inrichtingsplan Neppelenbroek bereiken?

Melkveehouder Nico Neppelenbroek wil op zijn bedrijf bij Zuidwolde in Zuid-Drenthe innovatieve inrichtingsmaatregelen uittesten. Hij wil de ontwatering in natte perioden verbeteren in combinatie met waterberging, terwijl in droge periodes de watervoorziening op peil blijft. Ook verdroging van naastgelegen natuur wordt tegengegaan. De plannen zijn beoordeeld door een onderzoeksbureau, maar

moeten nog worden afgestemd met waterschap Drents Overijsselse Delta.

3 Welke combinatie wordt gezocht tussen de landbouw en de peilbesluiten Noordoost-Veluwe?

Waterschap Vallei en Veluwe wil drie peilbesluiten combineren met maatregelen op het boerenland. Zo moet het bergend vermogen in het gebied verbeteren. Op de bedrijven worden binnenkort waterplannen opgesteld die de waterkwantiteit en -kwaliteit beter beheersbaar maken in combinatie met een milieupuntensysteem.

4 Hoe ver staat het met het project Witteveensleiding in Salland?

Op verschillende plaatsen langs de watergang bij Heeten zijn kleinschalige waterbergingen en natuurvriendelijke oevers aangelegd. De grond die vrijkomt is beschikbaar gesteld aan de landbouw.

Water wordt langer vastgehouden door structuurverbetering op de percelen in combinatie met drempels in en verondiepen van sloten. Ook bovenstrooms wordt samengewerkt met het waterschap.

5 Wat gebeurt er in het kader van DAW in de Bommelerwaard?

In de Bommelerwaard wordt geïnventariseerd welke maatregelen nodig zijn om daar te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Aandachtspunten zijn mineralenverlies en de emissies en afspoeling naar het oppervlaktewater. De focus ligt op fruitteelt.